

אשכולות

העלון השבועי של גאלידי ישיבת "כנס בינה"

לזכר עולם יהודה צדיק לע"נ מרן ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדויכט זצ"ל בן הרה"ח ישראל אלעזר זצ"ל נלב"ע בוי באדר א' התשנ"ה ת.נ.צ.ב.ה

חג השבועות ופרשת נשא
וי' בסיוון ה'תשס"ט
גיליון מס' 100
(שנה שלישית)

זמני החג והשבת

ת"א יום	
חדלקת נרות	18.57 19.18
צאת השבת	20.22 20.20

עלון חגיגי ומוגדל לכבוד חג מתן תורה ולכבוד הגליון המאה של "אשכולות"

המניין השמימי של בני לוי

ש"י לאו

בוגר מחזור תשס"ג ולשעבר עורך "אשכולות"

ב תחילת הפרשה אנו מסיימים לקרוא על מניין שבט לוי הראויים לעבוד במשכן. בסיום המניין אומרת התורה: "כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלויים למשפחתם לבית אבתם..." (ד', מ"ו). רואים, ששלושה לקחו חלק במניין: משה, אהרן ונשיאי ישראל.

אולם, אם נעיין בפסוקים הקודמים וכן בפרשת במדבר נראה סתירות ותמיהות בפרשה זו. ידוע כי היר שלושה מניינים שונים שנערכו: מניין בני ישראל מן עשרים שנה ומעלה, מניין הלויים ובני ישראל מן חודש ומעלה ומניין הלויים מן שלושים עד בן חמשים המסתיים בפרשתנו.

א. במניין הראשון צוו משה, אהרן והנשיאים למנות את ישראל (תחילת פרק א'), וכך כתוב גם בסוף: "אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל" (א', מ"ד).

ב. במניין האחרון של הלויים מן שלושים עד חמשים נצטוו רק משה ואהרן: "ודבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. נשא את ראש בני קהת...", הנשיאים הושמטו. ואילו בביצוע: "ויפקד משה ואהרן ונשיאי העדה את בני קהת" (ד', ל"ד). לכאורה הנשיאים גם פקדו את בני קהת, אך שני פסוקים אח"כ: "אלה פקודי משפחת קהת... אשר פקד משה ואהרן על פי ביד משה" (ד', ל"ז). וכן "אלה פקודי משפחת בני גרשון... אשר פקד משה ואהרן" (ד', מ"א), "אלה פקודי משפחת בני מרי אשר פקד משה ואהרן על פי ה' ביד משה" (ד', מ"ה) והנשיאים להיכן נעלמו?

אולם בפסוק מ"ו שהובא לעיל: "כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלויים למשפחתם לבית אבתם..." שוב הנשיאים מופיעים. ואנחנו שואלים, הנשיאים מנו את הלויים או לא מנו את הלויים?

ג. במניין של כל ישראל מן חודש ומעלה כפי שמופיע בפרק ג', י"ד – נא' צווה רק משה ורק הוא מנה. (וגם מה שכתוב אהרן בפסוק ל"ט נקוד עליו ורש"י מסביר שהוא לא היה במנין, ומסביר שפתי חכמים באחד מהסבריו שהוא לא מנה את הלויים).

גם כאן אנחנו שואלים, מדוע הנשיאים הושמטו? לסיכום העניין, ראינו שבמניין ישראל הנשיאים מופיעים תמיד, במנין המיוחד מן חודש ומעלה הם לא מופיעים כלל, ואילו במניין הלויים מן שלושים עד חמשים לפעמים הם מופיעים ולפעמים לא, והדברים אומרים דרשני.

שאלות מעין אלו שאל הרמב"ן (א', מ"ז). הרמב"ן מתרץ שמשה הבין שציווי ה' לצרף את הנשיאים במניין ישראל אומר שאין למנות כלל את שבט לוי, כי לשבט לוי אין נשיא, והנשיא בעצם מייצג כל שבט ושבת במניין. לבסוף פרש לו הקב"ה שיש למנות את שבט לוי, אך הוא ימנה אותו בעצמו, ומשה מדעתו צרף את אהרן שהוא נשיא שבט לוי, אך לנשיאים אין קשר לכך.

בהמשך, כשמשה מונה את הלויים הראויים לעבודה ג"כ לא היה עניין לצרף את הנשיאים, אלא שלפעמים הם הוזכרו, כי הם לא מנו את הלויים אלא משה קרא להם לנהוג בהם כבוד שיראו את תקון המשמרות של כל שבט ושבת מבני לוי. עד כאן תרוץ הרמב"ן.

אמנם קשה לי קצת על תרצו, שהרי אם אהרן השתתף במניין כל ישראל, כך הנשיאים היו יכולים לבוא דרך כבוד גם למניין הלויים הראשון? ננסה להרחיב את תרצו של הרמב"ן ע"פ דברי הרב מברסק.

במפקד של הלויים מן חודש ומעלה רש"י: "אמר משה לפני הקב"ה, היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם? אמר לו הקב"ה: עשה אתה את שלך ואני אעשה את שלי. הלך משה ועמד על פתח האהל, והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת, כך וכך תינוקות יש באהל זה, לכך נאמר על פי ה'." (רש"י ג', ט"ז).

אומר הרב מברסק, שלומדים מכאן על שני סוגים של מניינים. יש מנין רגיל של בשר ודם הנועד למטרה מסוימת. אולם יש מניין נעלה ממנו, והוא מנין שמימי שכל כולו מגיע מהקב"ה. דבר זה מבואר גם ברמב"ם, המעיד שיש שתי דרכים לייחס אדם לשבט. דרך אחת היא ע"פ עדות. הדרך השנייה היא אלוקית: "וישב מצרף וטהר את בני ישראל".

המנין הראשון, של בני ישראל היה ע"י עדות, וזהו שכתוב: "ויתילדו על משפחתם לבית אבתם", ומסביר רש"י שהביאו ספרי יחוסין שלהם ועדי חזקת לידתן. זו העדות הגדולה ביותר שיכולה להיות. זהו א"כ, מנין של בשר ודם ולכן הצטרפו אליו נשיאי ישראל.

מנין הלויים היה מנין שמימי, מנין אחר שהגיע ישירות מהקב"ה, לא מנין של בשר ודם. אשר על כן, אין ענין להזמין את הנשיאים, שזהו משהו פרטי בין הקב"ה למשה עבדו. לבסוף, גם הלויים נמנו כמנין של בשר ודם כדי לדעת מי ראוי שם לעבודה ומי לא, ועל זה אומר לנו הרמב"ן שהוזמנו הנשיאים דרך כבוד, כדי שידעו את תקון המשמרות.

עלון "אשכולות" חודש, הורחב ופותח לפני כשנתיים וחצי. מטרתה היתה לגרום לתלמידי ישיבתנו להעמיק בנושאים כלליים שאינם נלמדים דרך קבע בבית המדרש, ולהוציא את יכולתם מהכח אל הפועל, תוך כדי פרסום הדברים לתלמידי הישיבה ובוגריה בכל אתר ואתר.

במשך שנתיים וחצי עמלתי בעריכת העלון תוך עזרה וסיוע של הרבנים שליט"א, האברכים והתלמידים שכתבו בו את חידושיהם דרך קבע, וכן עזרתה הרבה של ידידי יקר, ר' מוטי פקטר הי"ו, שהיה יד ימיני בהוצאת העלון מדי שבת בשבתו, ולאחר עזיבתי את הישיבה לפני כשנה נאות לקבל עליו את תפקיד העריכה, וכן הבה"ח חיים ארנפלד הי"ו, על כל העזרה הרבה שנתן.

במהלך השנה האחרונה עברתי בין בתריו של העלון מדי שבת בשבתו, ונמצאתי משתומם מהיקף הנושאים, מעומק העיון ומהמחשבה המקורית של העורך ושל הכותבים. אשרינו שאלו תלמידנו!

לרגל הופעת גליון ה-100 של אשכולות, ברצוני לברך כותבי המאמרים, שיזכו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה ולהפיץ את מעיינותיהם חוצה. ברכה מיוחדת מעומקא דליבא שלוחה למוטי, יקירי, עורך העלון, שיזכה יחד עם כל חברי מערכת העלון להמשיך ולזכות את צבור תלמידינו ובוגרינו ברחבי הארץ ומחוצה לה בדברי תורה הנכתבים ע"י רבני, אברכי ותלמידי ישיבתנו הק', ויחד עם נות ביתו שתח"י, יזכה להעמיד דור ישרים מבורך וירווי שפע נחת וברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן. חג שמח לכולנו.

ש"י לאו

עורך: מוטי פקטר | הקלדה: יעקב סוקוליק

העלון יוצא לאור ע"י ישיבת "כנס בינה" תגובות, הערות והארות ניתן לשלוח לכתובת: eshckolot@gmail.com

העלון מופיע גם באתרי הישיבה באינטרנט: www.kby.org.il (עברית), www.kby.org (אנגלית) נא לשמור על קדושת הגליון!

שדבר הגורם לממון כממון דמי ולא אמרו שר"מ לשיטתו המחייב בדינא דגרמי.³ ותירצו התוס':

"ויש לומר דאיכא למימר איפכא, דעד כאן לא מחייב ר' מאיר אלא בשורף שטר וכהאי גוונא, שראוי לכל העולם כולו למכור ולגבות בו..., אבל שור הנסקל אינו ראוי אלא לו (לשומר)".

מדברי תוס' אלו הוכיח קצות החושן סי' שפ"ו סק"א שאין חייב בדינא דגרמי אלא אם כן החפץ ניתן למכירה, אך אם הוא שוה רק לבעליו פטור מדינא דגרמי.

הש"ך בסימן שפ"ו סק"א מקשה על תירוץ זה של התוס':

"מה בכך שאינו ראוי אלא לזה, סוף סוף גרם לו הזיק, ומה לו לזה שלא היה ראוי לשאר העולם".

ומשום קושיא זו הסכים לדברי הריב"א להלכה ודחה את דברי התוס' הללו.

נמצינו למדים שבחפץ הראוי לניזק בלבד נחלקו האחרונים. הש"ך מחייב, ואילו הקצות והנתיבות פוטרים את המזיק מלשלם ערכו.

אולם נראה שכל המחלוקת הינה דווקא בדבר שיש לו ערך כספי ואפשר להשיגו בכסף כגון משקפיים, או שאפשר להרוויח כנגדו כסף כגון שור הנסקל. ואף שמשקפיים ראויים רק לאדם אחד, באמצעות כסף יוכל להשלים לעצמו משקפיים אחרות, כמבואר לקמן.

במחנה אפרים הלכות נזקי ממון סימן א' חקר מהו חיובו של המזיק. האם לתקן את החפץ הניזוק ורק אם אי אפשר לתקנו יש עליו חיוב תשלומים, שבוה משלים את החפץ, או שאין חיובו אלא חיוב תשלומים. ותלה חקירה זו במח' ראשונים כצד הראשון סובר הרמב"ם, והראב"ד סובר כצד השני.

ובחזו"א ב"ק סימן ו' סק"ג פירש שלדברי הש"ך בסימן צ"ה הכל סוברים שעיקר חיובו של המזיק הוא תיקון הנזק והשלמת החפץ, אלא שיש הסוברים שיכול לפטור את חיובו זה ע"י תשלום כסף, משום שבוה ניתן לתקן הנזק.

ולפי זה שונה דין המשקפיים מדין מחברת חידושי התורה משום שאת המשקפיים אפשר להשלים ע"י תשלום כסף, וכל נידוננו הוא כיצד להעריך את שויו האם כשויו לכל אדם או כשויו לניזק. משא"כ מחברת חידושי תורה אין לה דמים כלל כל ענינה הוא ערך סנטימנטלי ואי אפשר להשלימה ע"י תשלום. א"כ בזה הכל יודו שאין שייך לחייב המזיק תשלומים.⁴

לסיכום בעניין משקפיים נראה שנחלקו בזה, לדברי הש"ך יהיה חייב כשוויין לניזק ואילו לדברי הקצות והנתיבות יהיה חייב כפי שויו לכל העולם.

ובענין מחברת חידושי התורה על אף עגמת הנפש הגדולה אין אפשרות לחייב את המזיק.⁵

³ הרמב"ן תירץ שיש חילוק בין דינא דגרמי לבין דבר הגורם לממון הביאוהו הש"ך והקצות בריש סימן שפ"ו.

⁴ הגר"ן גולדברג לא חילק בין שני עניינים אלו אך נראה לענ"ד.

⁵ כמובן פרט לתשלום המחברת עצמה כפי שוויה.

כהכנה לחג מתן תורה עמל ראובן על הכנת מחברת חידושי תורה שנתחדשו לו במשך השנה וכוונתו, שבלייל החג יתענג בחזרה ושינון חידושי.

ראובן הניח את משקפיו על השולחן והניח ראשו לנוח קמעה. שמעון, חברו לשולחן, החליט לעשות "סדר" בשולחן הלימודים. תוך כדי עבודתו "ניקה" את השולחן ממחברת חידושי התורה והשליכה לגניזה, והמשקפיים אף הם נשברו מחמת עשיית "הסדר".

כאשר התעורר ראובן חרב עליו עולמו. המחברת עליה עמל זמן רב ירדה לטימיון ואף משקפיו נשברו. כמובן שעגמת הנפש על המחברת היתה לאין ערוך גדולה מאשר חסרון המשקפיים.

במה חייב שמעון מדין מזיק?

אם נסכם את "המעשה" יוצא איפה ששמעון הזיק שני דברים: (א) מחברת חידושי תורה. (ב) משקפי ראיה. שני הפריטים הללו מיוחדים הם בדרך שומתם משום שאין דרך ברורה לידע מה שווים. שהרי אף שיש מחיר למשקפי ראיה, הרי אילו ראובן היה מציע את משקפיו קודם שנשברו למכירה, ספק אם היה מי שיתעניין בכך משום שמשקפי ראיה מטבעם מתאימים לאדם מסוים. גם את מחברת חידושי התורה אין אפשרות ברורה להעריך, משום שמחברת זו אינה מוערכת בשוק כפי שושה לכותב התוכן שבה.

כיצד לירדינו האי דינא?

בנתיבות המשפט סי' קמ"ח סק"א כתב:

"נראה, דדבר שאינו שוה בעצמו למכרו וליקח דמים בעדו, רק שושה לאיש ההוא, אין המזיק חייב לשלם".

ראיה לדבר מהגמ' בכתובות ל: שם מדובר באדם שתחב לו חברו לבית הבליעה חלב של אדם שלישי ואין הבולע יכול להוציאו אלא ע"י הדחק,¹ ופירשו שם התוס', שבמציאות זו אף שקודם שנתחב החלב היה שוה פרוטה, עתה משום שנמאסה לא שוה פרוטה, והקשה הנתיבות מדוע אינה שוה כמו קודם והרי לאוכל עצמו שוה, שהרי האוכל לא נמאס כלפיו. מכאן שאם אינו שוה אלא רק לאדם זה אין זה בר דמים.²

למרות דברי הנתיבות יש מקום לומר שאף שאין אפשרות לחייבו (את המזיק חפץ שאינו שוה למכרו) מדין מזיק בידיים, ניתן לחייבו מדינא דגרמי, שהרי הפסד ממון נגרם לניזק.

אולם התוס' בב"ק ע"א: ד"ה "וסבר" (וכן הוא בכתובות לד. ד"ה "סבר") שאלו מדוע נאמר בגמ' שר' מאיר מחייב את הגונב (משומר) שור הנסקל (אסורי הנאה – אין לו דמים) משום שסובר כר' שמעון

¹ בגמ' שם מדובר לענין קים ליה בדבריה מיניה, היינו שיש חיוב מיתה וחיוב ממון הבאים כאחד וע"כ כאשר אדם תוחב חלב חברו (שבאכילתו חייבים מיתה) לבית הבליעה של אדם אחר ישנו חיוב מיתה וחיוב ממון והעמידו דווקא בבית הבליעה שאל"כ יוצא שחיוב הממון קדם לחיוב המיתה ולא היו כאחד.

² בפשטות ניתן לדחות את ראיית הנתיבות מסוגיית זו משום שבמקרה זה לאחר שנמאס החלב בבית הבליעה אינו שוה לניזק כמו לשאר האנשים בעולם, ורק לאוכל שוה, וכאשר דנים בדיני נזיקין הרי יש לדון לפי שוויו כלפי הניזק משא"כ בנידוננו החפץ שוה לניזק ואילו לשאר האנשים אינו שוה.

לנתיבות ראיה נוספת וגיין בדבריו. עיין גם בתחומין כרך ח' במאמרו של הגר"ן שדחה ראיה זו של הנתיבות.

בישול ביום-טוב

השאלה

שאלה: כתוב בשו"ע או"ח סי' תקכ"ז סעיף ג' שאם עבר ובישל במזיד ביו"ט שחל להיות בערב שבת כמה קדירות שלא לצורך יו"ט, מותר לאוכלן בשבת ואף ביום חול. ואם הערים ובישל שתי קדירות לצורך יו"ט והותיר אחת לצורך השבת אסור באכילה. וקשה, מדוע יש הבדל בין המבשל שלא לצורך במזיד לבין המערים, הרי בשניהם עשה "מעשה יו"ט" שלא לצורך יו"ט?

התשובה תפורסם בעז"ה בשבוע הבא

תשובה לגליון הקודם: שאלנו, מדוע השאג"א רוצה לחייב אשה במצוות כתיבת ס"ת, הרי הוא פסק שס"ת שכתבתו אשה פסול, וא"כ גם לא יכולה למנות שליח, והאיך תכתוב? וניתן לתרץ, שמה שאמרו שלא יכול למנות שליח בדבר שלא יכול לעשות בעצמו הוא רק כאשר צריך שימסור כח לשליח (למשל כאשר ממנה כהן להקריב קרבנו). אבל, בכתבת ס"ת אין צריך למסור כח לשליח שהרי כל אדם מישראל יש לו כח לכתוב ס"ת, והשליחות נצרכת רק כדי שהמעשה יחשב על המשלח. לכן שליחות כזו גם האישה יכולה למנות ואין כל בעיה שתהיה חייבת במצוות כתיבת ס"ת.

תן בריש המפקיד:

"המפקיד אצל חברו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל וכו' למי משלם למי שהפקדון אצלו וכו' עכ"ל. ושם בגמ' מקש' והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו' אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרת קנויה לך מעכשיו וכו'".

ובהסבר מ"ט קונה את הכפל כתב רש"י לקמן לד. ד"ה נעשה וז"ל: "דקים להו לרבנן דניחא להו לבעלים שיהיה בטוח בקרן על מנת שיהיה ספק כפל העתיד לבא של שומר".

וכ"כ במאירי על אתר.

ולכאורה היה מקום להקשות על דברי רש"י, שהרי בגמ' דנינן למה לי למתני בהמה ולמה לי למתני כלים, ומתריצין דבבהמה מקני להו כפילא משום דנפיש טירחא לעיולא ולאפוקא אבל כלים דלא נפיש טירחייהו אימא לא מקני ליה כפילא. וכן גבי כלים איכא טעמא אחרינא, ולכאור' לפי"ד רש"י דהטעם הוא משום שהיה בטוח בקרן, לכאור' סברא זו קיימת בכל עניין ע"מ שיקנה את הכפל ולא אכפת לן מהו הפקדון האם בהמה או כלים. ועוד נראה דהיה מקום להקשות על דברי רש"י דלכאור' בגמ' מצינו טעמים אחרים דלא כרש"י כמו שמצינו לקמן לד: גבי שילמו בנים דהטעם הוא משום הכרת הטוב ולא מטעם שיהיה בטוח בקרן (אע"פ שאפ"ל בפשטות שטעם זה אינו בגדר עצם הקנאת הכפל אלא טעם להבדל בין השומר עצמו לבין בניו).

ועוד לקמן לה. אמרינן:

"ההוא גברא דאפקיד כפי וכו' שפיר עבד דלא אהדר ליה מ"ט התם לא אטרחיה לבי דינא הכא אטרחי לבי דינא".

ומשמע שהטעם דמקנה לו כפילא משום שלא טריחו לבא לבי"ד [ובאמת הרשב"א בסוגיין כתב דזהו הטעם שמקנה הכפילא ולא כמו שכת' רש"י ויתבאר]. א"כ המורם מכל הנ"ל דיש לעיין ולהבין מ"ט נקט רש"י הסבר וטעם זה.

ועוד הקשה המהר"ם שיי"ף על עצם דברי רש"י, דמדברי רש"י נראה דהטעם הוא שהכפל הוא ספק שיבא ולא ודאי ובגמ' לקמן לד.

"אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרת קנויה לך מעכשיו. מתקוף לה רב זירא אי הכי אפי' גיזותיה וולדותיה וכו' אלא אמר רבא נעשה כאומר לו חוץ מגזותיה וולדותיה. ומאי פסקא סתמא דמילתא שבחא דאתי מעלמא עביד אינש דמקני, שבחא דמגופא לא עביד אינש דמקני".

ולכאור' לפי"ד רש"י מאי קושיא מגיזות וולדות דלא הקנה, אפ"ל דגיזות וולדות הוי ודאי שיבואו ולא ספק, שהרי בפשטות זהו דרך הטבע. ומשו"ה לא מקני, שמה שמקנה הוי רק כאשר הוי ספק. [ואולי זהו החילוק בגמ' בין שבח דאתי מעלמא לבין שבח דמגופא ויל"ע].

ויש מקום להסתפק מדוע חלה ההקנאה של הכפל, האם מצד שישנה אומדנא בדעת המפקיד שכך דעתו בשעת ההקנאה, או דהוי כעין תקנת חז"ל שכל מפקיד צריך להסכים לכך כתנאים אלו.

וכתב הרשב"א לד: ד"ה שילם וז"ל:

"דהא מפקיד לא אקני פרתו ממש אלא דנעשה כאומר לו אמרו לומר דלב בי"ד מתנה בכך משום שירדו חכמים לסוף דעתן של בריות".

והיה נראה מדבריו דהוי כעין תקנת חז"ל דאפי' לא התכוין המפקיד להקנות את הפרה מ"מ שיערו חכמים לטובתן של הבריות דהמפקיד מקנה הפרה לשומר לכפל שיבא לכשתגנב. אמנם מצינו בדברי הרשב"א בב"ק קב: ד"ה הא שכתב וז"ל:

"הא דאמר ר' אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה כסות אשתו ובניו מעיקרא מדקאמר נעשה כמי שהקנה ולא קאמר כל המקדיש נכסיו מקנה כסות אשתו ובניו משמע דלב בי"ד מתנה על דבר זה קאמר, ולא היא דאי משום תקנת חכמים וכו' אלא

מהתם שמעינן דדינא קתני משום דאנן סהדי דדעתיה לאקנויי להו וכו' ומשום דאמדינן ליה לדעתיה אמרו נעשה כמי שהקנה וכמוהו בריש המפקיד נעשה כאומר לו לכשתגנב פרתו ותרצה ותשלמני פרת קנויה לך סמוך לגנבתה".

ולכאורה מבואר בדבריו להדיא שההו"א הוי' משום תקנת חכמים ודחה זאת דהוי' אומדנא ואנן סהדי שכן היא דעת המפקיד. וכ"כ הרשב"א גם בגיטין יג: ד"ה ודשמואל שהוי משום שכך אמדו את דעתו של המפקיד, עיי"ש.

וידועה המח' בכתובות נו. בין ר"מ לחכמים האם מתנה ע"מ שכתוב בתורה במזון תנאו קיים או לא. והק' שם תוס' ד"ה הרי:

"וא"ת והא דתנן מתנה ש"ח להיות פטור משבועה ומקש' הגמ' והא מתנה על מה שכתוב בתורה וכו' ומסיק שאני הכא דמעיקרא לא שיעבד נפשיה וכו'".

וא"כ גם אם קידש ע"מ שאין שאר כסות ועונה לא שיעבד נפשיה. ותיירך:

"וי"ל שאני התם דחייבתו תורה ש"ש על שלוקח שכר ושואל שכל הנאה שלו ומשעבדים עצמם לכל הכתוב בפרשה הלכך במקום שאין משעבדים עצמם פטורים".

והעולה מדבריו שמה שהשומרים חייבים לשלם כל אחד לפי דינו אינו משום שהתורה חייבה כל שומר באחריות מסוימת ואם לא שמר כראוי חייב לשלם, אלא התורה קבעה לנו את הדינים הנצרכים בכל שומר ושומר, א"כ החיוב בכל שומר נובע מן ההשתעבודות העצמית לפי גדרי התורה כמה שצריך להשתעבד.

לפי"ז, גם בסוגיין אפ"ל דבאמת אין לנו אומדנא ברורה מהי דעת המפקיד אלא בי"ד ירדו לסוף דעתם של הבריות דודאי קרנא עדיפא מספק כפילא. וביאור הדבר שאע"פ שהוי כעין תנאי שבי"ד התנו, אעפ"כ תנאי בי"ד זה תלוי בירידה בדעת בני אדם, ושמא זהו הביאור בדברי הרשב"א בסוגיין דבי"ד ראו אומדנא בדעת המפקיד שזהו רצונו בדרך כלל בשעת משיכת הפרה. ובאמת דברי הרשב"א בב"ק ובגיטין הנ"ל ביאור "לב בי"ד מתנה" הוי כפשוטו היינו תקנת חכמים כמדוייק בלשונו בגיטין שם "תקנה התקיננו חכמים כאילו אמר לו כן". משא"כ הרשב"א דידן ר"ל דחז"ל תיקנו תקנה למפקידים שיסודה בנוי על ירידה לסוף דעתם. ונראה דיסוד הדבר כבר מוזכר בדברי הנתיחה"מ סי' קצ"ז ס"ק ד', עיי"ש היטב.

ומבוארים לפי"ז דברי רש"י הנ"ל בראשית הדברים שתלוי כמה שקים להו לרבנן מחד, ומאידך תלוי בדעת המפקיד שמעדיף ודאי מהספק ואולי הם הם הטעמים שהגמ' מביאה מכמה אנפין שקשורים הן בדעת המפקיד וזאת ע"מ שנוכל לירד לסוף דעתו.

ונראה, דכ"ז רק אם נאמר שהחיוב כאן נובע מדיני השתעבודות השומרים ולא מדיני מקח וממכר סתמא, ולפי"ז מתבאר מה שפירש"י על דברי הגמ' שהובאה לעיל שנקנה לשומר סמוך לגניבה וכת' דעל כרחך משעת מסירה בעי לאקנויי שמשכה ממנו על דעת כן ובתוס' רא"ש ביאר שהרי צריך להקנות לו הכפל, והק' המהרש"א שאם בסמוך לגניבתה עומדת בחצר הנפקד מ"ט לא יקנה לו אז ולא צריך להקנות לו בשעת משיכה. ושמא צ"ל שדברי רש"י מתבארים שאין כוונתו משום מעשה הקניין אלא ס"ל דהחידוש בכך שבמשנה הוי מדיני שומרים ולא מדיני מקח וממכר. דהיינו, דמדיני וזכותי השומרין נקנית לו הפרה לכפל ולשבח, ומשו"ה צריך שבשעת משיכה שקנה ממנו להיות שומר קנה שמירה על דעת כן, ולא איירי הכא מדיני מעשה מכירת הפרה עצמו. ולפי"ז מיושבים עוד דברים רבים.

העולה לנו מכל הנ"ל שההשתעבודות שלנו לתורה היא אמנם עצמית אך היא לפי גדרי התורה וזהו היסוד המתחיל בחג מתן תורתנו ונמשך עד לקבלה מרצון. וזהו התוכן הפנימי שעד שחזור על תלמודו (גליינו) מאה (100) פעמים עדיין לא עובד ה', שהרי בתוך המאה בתוך מסגרת הוא נמצא אלא כשיוצא אל המאה ואחת כביכול יוצא מן המחוייבות ומן המסגרת אל הבחירה הרצונית ונהפך עובד ה'.

עוד נחלקו הט"ז והרש"ל⁷ לגבי ישיבה בסוכה בערב שמחת תורה כשרוצה לקבל עליו את החג מבעוד יום. הרש"ל בתשובה אומר שיש בעיה: הרי זה עדיין יום ומכיון שהוא רוצה לסעוד הוא חייב לשבת בסוכה כפי שמרן השו"ע אומר⁸, אם כך הוא גם חייב לברך "לישב בסוכה", ומצד שני הרי הוא רוצה לקבל עליו את החג וידוע שבשמחת תורה אסור לשבת בסוכה משום "לא תוסיפו" כמו שאומר מרן השו"ע⁹, ופסק הרש"ל לבסוף שישב בסוכה אבל לא יברך לישב בסוכה, אם כן אנו רואים שהרש"ל לשיטתו שה"תוספת" של יו"ט לא נחשבת כמו היו"ט עצמו ולכן מקרה זה היווה בעיה לרש"ל, ולעומתו אומר הט"ז שאין שום בעיה במקרה זה שהרי כשקבל עליו את החג ממילא נגמר החיוב לישב בסוכה ויכול לסעוד בביתו, הרי לנו שהט"ז לשיטתו שסובר שה"תוספת" של יו"ט נחשבת כמו היו"ט עצמו.

ה. הראשונים – מהות ה"תוספת"

ניתן לומר שבמחלוקת הט"ז והרש"ל נחלקו גם התוס' בפסחים והתוס' בכתובות:

התוס' בפסחים אומר¹⁰:

"מקשי אמאי איצטריך עד שתחשך פשיטא ועוד דבגמרא גבי שבתות וי"ט לא קתני ליה ואומר הר"י מקורב"ל דגבי מצה דווקא בעינן עד שתחשך כדתניא בתוספתא הפסח ומצה ומרור מצותן משתחשך וטעמא משום דכתיב (שמות י"ב, ח) "ואכלו את הבשר בלילה הזה" ומצה ומרור איתקשו לפסח אבל סעודת שבת וי"ט מצי אכיל להו מבעוד יום כדאמר בפרק תפלת השחר (ברכות דף כז:) מתפלל אדם של שבת בערב שבת ואומר קידוש היום מבעוד יום".

משמע שהתוס' סובר שה"תוספת" של שבתות וי"ט נחשבת כמותם ממש, וזה כדברי הט"ז.

לעומתו אומר התוס' בכתובות¹¹:

"אע"ג דאמר במ"ק (דף ח: ושם) ושמחת בחגך ולא באשתך דאין נושאין נשים בחולו של מועד משום דאין מערבין שמחה בשמחה ודרשה גמורה היא כדאמר בתגיגה (דף ח: ושם) דהוי מדאורייתא איכא למימר דהכא איירי שעה אחת לפני יו"ט".

מדובר שהאב מסר את בתו לחופה שעה לפני היו"ט, ואם התוס' היה סובר שה"תוספת" של יו"ט נחשבת כמו היו"ט עצמו אז איך הוא מוסר אותה לחופה באותו הזמן הרי אין מערבין שמחה בשמחה, אלא מוכח שהתוס' סובר שה"תוספת" של יו"ט לא נחשבת כמו היו"ט, וזה כשיטת רש"ל¹².

ו. נפק"מ לשיטות האחרונים

הרמ"א אומר¹³:

"הגה, וי"א אם התפללו הקהל ערבית ועוד היום גדול, אינה יכולה לבדוק או ללבוש לבנים ולהתחיל ולמנות מיום המחרת, מאחר דהקהל כבר עשו אותו לילה (ת"ה), י"א דמותר אפילו עשו הקהל שבת (אגור בשם ר"י מולין); ונוהגין לכתחלה לזוהר, ובדיעבד אין לחוש. ומקצת נשים נוהגות שאם פסקה קודם ברכו וחזרה לראות כתם או דם תוך ימי ספירתה, אז מפסיקין אפילו לאחר ברכו אם נתקלקלה סמוך לערב, וחושבים דבר זה לדיעבד; ואין למחות בידם, כי כן קבלו מאיזה חכם שהורה להן, והוא מנהג ותיקין".

א. "בעצם היום הזה" למעט תוספת מהחול על הקודש

התורה אומרת: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה". "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'....." "וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבותיכם לדורותיכם".

מעיר על זה הרמב"ן²:

"והנה לא הזכיר 'בעצם היום הזה' בשבת ולא במועדים, רק בחג השבועות וביוב"ב... ורבותינו דרשו (תו"כ פרק י"ד, ז-ח) מלשון 'בעצם היום הזה' דמועדים, עצומו של יום, כלומר מעת צה"כ עד צאתם בליל המחרת, למעט התוספת שלמדו להוסיף מחול על הקודש".

הרמב"ן בעצם שואל מדוע התורה אמרה "בעצם היום הזה" דווקא בחג בשבועות וביוב"ב ולא בשבתות ובשאר יו"ט. ותירץ שמה שהתורה נקטה "בעצם היום הזה" בא למעט את התוספת שאנו מוסיפים מן החול על הקודש.

אם כן השאלה עדיין במקומה עומדת: מדוע התורה נקטה "בעצם היום הזה" שבא למעט תוספת מהחול על הקודש דווקא בחג השבועות וביוב"ב?

ב. הגמרא - מדוע ממעטים את ה"תוספת" דווקא ביו"ב?

כפי שאמר הרמב"ן, את השאלה לגבי יו"ב ניתן לתרץ ע"פ דברי הגמרא בימא³:

"יכול לא יהא ענוש כרת על תוספת מלאכה, אבל יהא ענוש כרת על תוספת עינוי; ת"ל (ויקרא כ"ג, כ"ט) "כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה", על עצומו של יום – ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת עינוי".

לפי דברי הגמרא מובן, שהתורה אמרה "בעצם היום הזה" ביו"ב, כדי לומר שאם אדם אכל בזמן ה"תוספת" של יו"ב אינו חייב כרת, אבל השאלה לגבי חג השבועות עדיין לא מתורצת.

ג. מדוע ממעטים את ה"תוספת" דווקא בחג השבועות?

אומר הט"ז⁴:

"מאחרין להתחיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות".

ע"פ דברי הט"ז ניתן לתרץ את השאלה לעיל. מה שהתורה נקטה "בעצם היום הזה" הוא כדי שנאחר את כניסת החג עד לאחר צה"כ, על מנת שלא נפגום בימי הספירה שבהם הקפידה התורה שיהיו שלמים שנאמר (הובא לעיל): "שבע שבתות תמימת תהינה".

ד. האחרונים - מהות ה"תוספת"

לפי דברי הט"ז שהובאו לעיל משמע שסובר שה"תוספת" נחשבת כיו"ט ממש שהוא היום שלמחרת, לעומת זאת מביא הט"ז⁵:

"ורש"ל נהג שלא אכל בליל שבת עד הלילה, ול"נ כיון דתוספת מחול על הקדש הוא דאורייתא ע"כ יצא שפיר אפי' גמר קודם לילה".

משמע לפי דברי הט"ז שהרש"ל סובר שה"תוספת" לא נחשבת כשבת⁶.

נמצינו למדים שנחלקו הט"ז והרש"ל במהותה של ה"תוספת": הט"ז סובר שה"תוספת" נחשבת כשבת ויו"ט ממש שהוא יום המחרת, ולכן הוא סובר שצריך לאחר את כניסת חג השבועות עד לאחר צאת הכוכבים שאם לא כן נמצא שאנו פוגמים בקפידת של "תמימות", ואילו הרש"ל סובר שה"תוספת" לא נחשבת כשבת ויו"ט ממש, אלא שכאשר אדם מקבל עליו את השבת או את היו"ט הוא מקבל עליו את האיסורי מלאכה אבל אותו היום לא נחשב כיום המחרת וממילא הקפידת של "תמימות" לא נפגמת.

¹ ויקרא כ"ג, ט"ו-ט"ז, כ"א.

² שם פס' כ"ח ד"ה "בעצם היום הזה".

³ פא.

⁴ אור"ח סי' תצ"ד בתחילת פירושו לסי' זה (לפני ס"ק א').

⁵ שם סי' רצ"א ס"ק ו'.

⁶ במקרה הזה מדובר בשבת והוא נכון גם לגבי ימים טובים כפי שיבואר בהמשך.

⁷ הובא בט"ז אור"ח סי' תרס"ח ס"ק א'.

⁸ אור"ח סי' תרל"ט סעיף ג'.

⁹ שם סי' תרס"ו סעיף א'.

¹⁰ צ"ט: ד"ה "עד שתחשך".

¹¹ מז. ד"ה "דמסר לה בשבתות וי"ט".

¹² ניתן לתרץ סתירה זו ע"פ דברי ה"שו"ע הרב" (סי' תצ"א סעיף ג') שאומר שבסיום הפסח כאשר חשך היום מותר לאדם לאכול חמץ אע"פ שלא התפלל ערבית ולא הבדיל מאחר ואינו תלוי בקדושת היום, שהרי אף בחולו של מועד אסור לאכול חמץ. ע"פ זה אפשר לומר שגם התוס' בכתובות סובר שה"תוספת" של יום טוב נחשבת כמו היום טוב (ובזה מסכים עם התוס' בפסחים). ולגבי אין מערבין שמחה בשמחה-אין השמחה חלק מקדושת היום טוב שהאדם מקבל על עצמו מבעוד יום שהרי יש חיוב לשמח בחג גם בחול המועד, ולכן יכול למסור בתו לחופה בזמן ה"תוספת".

¹³ יו"ד סי' קצ"ו סעיף א'.

מדברי הרמ"א יוצא שיש נפק"מ לענין נידה: לפי הסברא הראשונה מדברי הרמ"א משמע שה"תוספת" של שבת נחשבת ממש כשבת ולכן הנידה לא יכולה להתחיל לספור מאחר ואותו זמן נחשב כלילה, וזה כהט"ז, לעומת זאת לפי הסברא השניה משמע שה"תוספת" של שבת לא נחשבת ממש כשבת ולכן הנידה יכולה להתחיל לספור, מאחר וזה עדיין יום ולא נחשב כלילה, וזה כשיטת הרש"ל.

ז. להלכה

הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א כותב¹⁴:

שאלה: האם יש להקפיד שלא לקדש על הכוס בליל חג השבועות עד לאחר צה"כ, או שמא אפשר להקדים ולקדש מבעוד יום כדי להוסיף מחול על הקודש?

סיכום תשובתו: במקומות אלו שאפשר לחוש לדברי האחרונים ולהמתין מלקדש עד לאחר צה"כ נכון לעשות כן. אבל בארצות אירופה

¹⁴ שו"ת יחווה דעת חלק ו' סי' ל'.

וכדומה שהשקיעה מתאחרת מאד בימי הקיץ, ובני הבית מצטערים לשבת ולהמתין עד הלילה, וגם זה גורם הפרעה לסדר לימוד הלילה בספר קריאי מועד כפי שנוהגים על פי הזוהר והאר"י ז"ל, וכמו שכתב בספר יוסף אומץ, יש להקל להם לקדש ולסעוד מבעוד יום. ואם אפשר טוב שימתינו עד תחלת השקיעה, באופן שהשמש נכסית מעינינו, ואז יקדשו ויסעדו. וטוב שיאכלו כזית בצה"כ. ועליהם תבוא ברכת טוב.

ברוך רחמנא שפייע ביד עורכי העלון הקדוש הזה, והגענו בשעה טובה לגיליון ה-100.

ידוע שהמספר הנ"ל מסמל מצוינות, ולמרות זאת יש תמיד מקום ל"תוספת", יהי רצון מלפני בורא עולם שיצליח ביד המסייעים בעלון זה שימשיכו בעבודה קדושה זו ובפרט לעורך היקר שעושה ימים כלילות על מנת להוציא לאור עלון נפלא זה, "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה".

הבהרה: מקוצר הזמן בו הייתי נתון בשבוע שעבר נגרמה טעות. בנושא "נשים בספירת העומר" כתבתי שהרמב"ן סובר שאין האשה מברכת על מצוות עשה שהזמן גרמא, והעיר לי הרב אריה שטרן שליט"א שגם אם הרמב"ן סובר כך הרי שבמקום אחר¹ הוא סובר שספירת העומר היא מ"ע שלא הז"ג וממילא נשים חייבות לברך ולספור. עוד העיר לי הבה"ח מתתיהו אורמינר ה"ו שמה שכתב המג"א שנשים לא יברכו והפ"ח וה"חיי אדם" השמיטו מנהגן בזה², הוא בגלל הטעם שהן לבטח יפספסו יום אחד וכן שהן לא יודעות פירוש המילים³, אבל כיום שטעם זה (שאינן יודעות פירוש המילים) לא שייך, אם רוצות יכולות לברך.

ועל כן למסקנה: הנוהגות כדעת המשנ"ב יכולות לברך על סה"ע אם רוצות, ויש להן על מה שיסמוכו.

הכל מאדון כל

לקח

בשבועות

ר' אהוד שלמה פיקסלד

הנפח אני לא מכיר אותך, ואת כספך לא אקבל. והחנווני עומד בחזקת לתת לו הכסף. התווכחו ביניהם עד שהחליטו לבוא לפני לדין תורה. לאחר ששמעתי שני הצדדים אמרתי לנפח שיקבל הכסף, ושוב לא רצה בשום אופן. הצעתי להם שוב, שכיוון שאף אחד מכם לא רוצה לקחת הכסף אקח אני אותו כתרומה לשיבה, ושמחו שניהם על כך.

דין תורה שלישי; איש אחד צנוע בן טובים, לאחר חתונתו חי בעניות גדולה וישן כמה לילות בלי אוכל ולא פשט ידיו לקבל שום מתנה מאף אחד. פעם אחת עלה בדעתו ללכת למרחקים אולי ע"י שישנה מקומו ישתנה מזלו וד' יהיה בעזרו וישלח מחיה לו ולאשתו. קם יום אחד בבוקר ואמר לאשתו 'מולנו גר נפח, רבי יחזקאל שמו, מגיע לי ממנו סכום כסף לכי תגידי לו בשמי שיתן לך כל יום חצי רובל כסף עד שהקב"ה יעזור לי לחזור בשלום. האשה חשבה שדברי בעלה דברי אמת הם, והלכה אל הנפח ואמרה לו כך וכך אמר לי בעלי טרם צאתו. הרגיש הנפח שהיא מדברת בתמימותה, והוא לא מכיר את האיש הזה, עמד והתבונן כמה רגעים ואמר לה 'טוב'. וכן היה, שכל יום היתה הולכת ומקבלת ממנו חצי רובל, וביום שישי לקטה לחם משנה ממנו וקיבלה רובל שלם. כעבור כמה שנים חזר הבעל לאחר שעלה ונתעלה והצליח בעסקיו. ואשתו סיפרה לו כי מדי יום ביומו היתה הולכת ליחזקאל הנפח ומקבלת סה"כ לשבוע שלושה וחצי רובל כסף. הוא התפלא לשמוע, אך כיוון שהיה ישר, חישוב את סכום הכסף שקיבלה אישתו בסה"כ והביא אותו ליחזקאל הנפח. אמר לו הנפח אני לא מכיר אתכם כלל, והוא בשלו כי במרמה דיבר עם אשתו, ועכשיו בא להשיב כספו. התווכחו עד שהחליטו ביניהם ללכת לבי"ד שלי. ושוב לקחתי הכסף בסופו של דבר כתרומה לשיבה הקדושה."

ובשמעם כל זה בכו כל העם בכיה גדולה על שאבד מעירם צדיק נסתר זה...

רשי מעשיו של רבי יחזקאל נעוצים בביטחון אמיתי ושלם בד'. בביטחון שהכל ממנו ואין העני והעושר ביד המקרה אלא ד' מוריש ומעשיר. הדיבר האחרון בעשרת הדיברות, שנקרא בשבועות, 'לא תחמוד' טומן בחובו עניין זה. ומכיוון שאמונים אנו על הכלל שהכל הולך אחר החיתום, עלינו ללמוד מעשרת הדיברות, המסמלים את נתינת התורה לעמ"י, וחותרים בעניין הביטחון בד', על לימוד התורה גופא. שלאחר לימוד התורה צריכים אנו תמיד לחשוב שהצלחתנו בלימוד לא הייתה בכוחנו, אלא הכל ממנו יתברך. וזה הפתח והכניסה לעסק התורה הבא שלנו...

בעיר ברדיטשוב היה איש צנוע, יחזקאל הנפח שמו. אף אחד מאנשי עירו לא ידעו מה מעשיו, וכשנפטר מן העולם שמע רבי לוי יצחק זצ"ל על לוייתו ואמר לתלמידיו "אחד מעמודי העולם נסתלק מאיתנו".

כשיצאו דברים אלו מפיו הקדוש מיד נתפשטה השמועה בכל העיר, והתפלאו כולם. והנה ראו כולם שהלויה עוברת ורבי לוי יצחק הולך אחר המיטה. כל אחד ואחד בראותו מחזה זה הפסיק עסקיו והשתתף בלוייה, וכל הרבנים בראותם זאת גם הם באו והשתתפו, ונעשה באותו יום ביטול מלאכה.

כשהגיעה הלויה למגרש גדול שלפני בית הקברות, העמידו את ההלויה כי הרב רוצה להספיד. נעמד הרב במקום גבוה פתח פיו ואמר: "רבתי, המנוח הצדיק הזה היה לו שלוש פעמים דין תורה אצלי".

דין תורה הראשון; וסחר אחד מבני עירנו, פעם כמעט ופשט רגלו, והיה בדוחק גדול. היה נחוץ לו סכום של חמש מאות רובל. נודע לו שאצל הנפח הזה אפשר להשיג הלוואה, ניגש אליו וביקש ממנו. אמר לו הנפח שהוא מוכן לתת לו אבל צריך ערבות. אמר לו הסוחר בכדי שההלוואה הזו תהיה בסתר משום שמתבייש נורא, רק הקב"ה יהיה ערב. הסכים יחזקאל הנפח וכתב שטר שהקב"ה יהיה ערב, ומועד פרעון החוב בעוד חודשיים ימים. עבר הזמן והסוחר לא פרע את חובו והנפח לא תובע למשפט. והנה אחרי שנה, הסוחר הצליח במסחרו, והביא את הכסף לפרוע חובו לנפח. יחזקאל הנפח סרב לקבלו, באומרו, שהקב"ה היה ערב וישלם לו, ולא מגיע לו כלום ממנו. הסוחר עמד בחזקה על כך שישלם בטענו שמפחד הוא מאיסור גזל. כך התווכחו ביניהם עד שגמרו אומר לבוא לבית הדין. באו לפני לדין, ואמרת לנפח שהדין הוא שיקבל הכסף מהסוחר. ועדיין עמד בדעתו לא לקבל כי הקב"ה ישלם. כשראיתי שמשני הצדדים לא רוצים את הכסף, אמרתי להם אם אתם לא רוצים נתנו לי את הכסף תרומה לשיבה, ושמחו שמחה גדולה.

דין תורה שני; יום אחד נכנס איש אחד לחנות מכולת קנה מה שקנה ונפל מכיסו סכום גדול של מאתיים רובל ולא הרגיש. החנווני בראותו את הכסף נטלו והטמינו אצלו. כעבור חצי שעה האיש בא בבכיות גדולות ושאל את החנווני אם ראה את כספו. החנווני הניד ראשו לשלילה. נפח זה שהה באותה עת בחנות, וראה את כל אשר נעשה. ניגש לאיש ואמר לו שלא יצטער כי הוא מצא את כספו האבוד, רק יאמר לו כמה כסף זה כסימן. וכאשר אמר לו האיש מאתיים רובל, הובילו לנפחיה ונתן לו מאתיים רובל. כשראה החנווני את זה, התבייש מאד ובא אצל הנפח ואמר לו חטאתי לד' אלוקי ישראל שאני הוא זה שלקח הכסף, ומתחרט אני חרטה גמורה על כך ומבקש סליחתך. קח הכסף ולא תפסיד. אמר לו

עלון של ישיבה, איננו אוסף של דברי תורה שכתבו מספר אנשים שונים ומגוונים ככל שיהיו. עלון של ישיבה הוא הביטוי של מה שהזכרנו קודם. הוא הביטוי של האחדות הכוללת את הגיוון. בכל עלון ניתן לשלב דברי תורה מגוונים בנושאים שונים, אך רק בעלון של ישיבה יצור הגיוון הזה אחדות.

דווקא בחג השבועות בו אנו קוראים על "ויחן שם ישראל נגד ההר", בו אנו נדרשים להגיע לאחדות בתוך עצמנו: אחדות בין החברים, אחדות עם התורה ואחדות עם המצוות. דווקא בחג זה זכינו שהעלון המאוחד והמאחד של ישיבת כרם ביבנה יגיע לגליון המאה. וודאי שאין בכך מקריות (ואני לא מתכוון שתכננו את זה מראש...).

על ציבור הקוראים לדעת כי העלון אינו נוצר מעצמו. אנשים רבים עובדים על הוצאתו בכל שבוע, וכוחות רבים מושקעים בו. החל מהכותבים הקבועים ושאינם קבועים, רבנים אברכים ותלמידים, אשר עובדים רבות על מנת לאסוף דברי תורה, הלכה, אגדה, עיון ועוד, לכותבם ולנסחם כדבעי, ולהגיה פעם אחר פעם. דרך המקליד, הבה"ח יעקב סוקוליק הי"ו, וקודמו בתפקיד, הבה"ח חיים ארנפלד הי"ו, שלא חסכו כל מאמץ כדי שהעבודה תעשה ביעילות, במהירות ובצורה איכותית. וכלה באנשים היקרים הדואגים להפיץ את העלון במהירות הכתובה ובמהירות האינטרנטית. ועוד אנשים רבים המסייעים בדרכים רבות בייעוץ, עזרה בהדפסה ובצילום ועוד ועוד. כולם עובדים בהתנדבות גמורה לשם הפצת תורת ה' ברבים. **ישלם ה' פועלם ותהי משכורתם שלמה מאת ה' אלוקי ישראל!**

עוד נודה, לשייבה הקדושה "כרם ביבנה" אשר זכינו לחסות בצילה ואשר נותנת במה לתלמידיה להתבטא ולכתוב בתורה. בתוך כך נודה גם למו"ר ראש הישיבה, הרב מרדכי גרינברג שליט"א, למשגיח הרב אברהם ריבלין שליט"א, לכל צוות הר"מים המסור ולצוות העובדים אשר נכונים תמיד לסייע בכל תחום.

כאן המקום להודות לבה"ח ש"י לאו הי"ו אשר הקים וייסד את המפעל החשוב הזה, ואשר טרח ללא לאות בעריכת שבעים עלונים מושקעים וביצירת בסיס נכבד ומרשים כמעט יש מאין! ואשר עד היום טורח לעבור על כל עלון ועלון, לייצק, להאיר ולהעיר בטוב טעם ודעת. נאחל לו שבזכות הפצת התורה יזכה לשפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו וימלא ה' חסרונו וכל משאלותיו לטובה!

מתוך רצון להשתפר, להתחדש ולהוסיף פתחנו תיבת דואר אלקטרוני לשירות הציבור. לתיבה ניתן לשלוח תגובות, הארות והערות. נשמח לקרוא ביקורת בונה, חיובית ואף שאיננה כזו. ניתן אף לשלוח תשובות לשאלה השבועית של הרב בן-ציון אלגזי שליט"א. כמו כן, ניתן לשלוח דברי תורה (ברמה גבוהה) לפרסום (נא להקפיד על האורך המתאים) וכן הקדשות עלונים (בתרומה סמלית לכיסוי הוצאות הדפוס) **נא להקדים שלושה שבועות לפני התאריך המבוקש לפרסום.**

כתובת התיבה: eshkolot@gmail.com

עוד אוסיף ואבקש מרבני, אברכי ותלמידי הישיבה המעטירה שימשיכו ויכתבו דברי תורה ברמה גבוהה, וישתדלו לנדב עצמם עוד ועוד במהלך החשוב הזה של הפצת "תורת הכרם". אזכיר כי ניתן להתנדב לכתוב בכל תחום גם מבלי שיתבקשו, אך כדאי ורצוי להודיע שלושה-ארבעה שבועות מראש.

ונסיים במה שפתחנו: **"לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו"** על שזכנו לסייע בריבוי התורה בעם ישראל. מכאן נישא תפילה לבורא עולם שיזכנו להמשיך ולהגביר חיילים לתורתו ולעבודתו, מתוך יישוב הדעת ובריאות הגוף והנפש, ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימנו, **אמן!**

"לכו נרננה לה'..."
"אין כוחו של העם אלא בפיו, ולכן..."
"נקדמה פניו בתורה..."
"שיטת החינוך הנהוגה..."
"לכה דודי לקראת כלה..."
"אבל בני הנוער של היום אינם..."

הסיטואציה המתוארת לעיל, מוכרת ומצויה. בכל בית כנסת שמכבד את עצמו (ויש שייאמרו שאין בכך כבוד...) ניתן למצוא בכל כניסת שבת מבחר גדול של עלוני פ"ש, דברי תורה, דף יומי, אקטואליה ועוד ועוד. במהלך השבת אנשים רבים מוצאים להם מרווחי זמן מגוונים לקרוא את אשר טרחו וכתבו להם רבנים, הוגי דעות, כתבים ופוליטיקאים.

כל בר דעת ידע לומר ולספר כי דבר זה הוא מבורך ביותר, שהרי עלוני השבת (ברובם) מכילים תוכן עשיר ומעניין בנושאים תורניים, לעיתים אף בנושאים שאין כלל הציבור עוסק בהם בחיי היום-יום. העלונים מאפשרים להרחיב את הדעת בצורה קצרה ומתמצנת בנושאים רבים, נותנים רעיונות לדברי תורה על שולחן השבת ואף מאפשרים לפתח חשיבה ודין סביב נושאים רבים העולים על סדר היום.

אולם, רבים הם שימנו את חסרונותיהם של דפים אלו. יש שידגישו את ההפרעה למהלך התפילה והדרשה, יש שיעלו את הפרסומות הרבות המבצבצות מבין דברי התורה (או דברי התורה המבצבצים מבין הפרסומות), יש שישמו לב לקיצור המתבקש בנושאים שקשה לקצר בהם, ועוד ועוד.

כל אלו הגיגים ורעיונות טובים ויפים, אך היום, בהגיע עלון "אשכולות" בחג מתן תורה לגליון המאה, ברצוני לנסות ולהסביר במה שונה עלון של ישיבה משאר העלונים המצויים (ואני לא מתכוון לכך שאין בו פרסומות ואף דברי פוליטיקה אינם שזורים בו).

כידוע, לחג השבועות אין תאריך. אנו חוגגים את החג שבעה שבועות, חמישים יום, אחר הפסח בלא להתחשב בתאריך בו הוא יוצא. ההלכה הזו נובעת מעיקרון פשוט ביותר. לקבלת התורה אי אפשר לקבוע תאריך, לא ניתן לקבל את התורה ללא הכנה מראש. את התורה ניתן לקבל רק כאשר מסיימים את ההכנה. התורה אומרת לנו שכדי להגיע לחג מתן תורה יש להתכונן במשך ארבעים ותשעה ימים ורק ביום החמישים אפשר להגיע לחג מתן תורה.

לכל יהודי באשר הוא יש את הדרך שלו להתכונן לקבלת התורה. אך ביישיבה ההכנה היא שונה בתכלית. אין אנו מדברים על הכנה פרטית של כל אחד ואחד, אלא על הכנה כללית, ציבורית. רק ביישיבה ניתן לראות כיצד כל אחד משפיע על שאר הבחורים באופן מכריע ביותר. כל אדם שלומד ביישיבה ידע לומר כי כאשר בית המדרש מלא וקול התורה נשמע בעוז, יש אווירה מחשמלת באוויר והלימוד הוא פורה ביותר. ולעומת זאת בשעות מאוחרות ובזמנים בהם בית המדרש אינו מלא וגדוש (מצב נדיר בכרם ביבנה) – קשה יותר להתרכז בלימוד. (ואף שיש שיטענו שהם מסוגלים ללמוד בכל מקום ובכל מצב [ואשריהם], עדיין יש סייעתא דשמיא מיוחדת כאשר יש ציבור גדול שלומד ביחד).

כל ישיבה, ויישיבת "כרם ביבנה" באופן מיוחד, מורכבת ממגוון גדול של בחורים ואברכים. כל אחד שונה מחברו בדעותיו, באופיו, בכשרונו וביחודיותו. השוני והגיוון הם שיוצרים את השלם המרהיב. כאשר מתאחדים הכוחות של כולם למטרה אחת, כאשר כלל הבחורים והאברכים מרגישים חלק... אז ניתן לראות כיצד כל אחד באופן אישי יכול להתקדם הרבה יותר ממה שהיה מתקדם לבדו.

ברכות מאליפות
למו"ר ראש הישיבה שליט"א
לרגל סיום כתיבת ספר תורה
והכנסתו ברוב פאר והדר
להיכל הישיבה.

מזל טוב
לגבריאל עובדיה (ד'), לאירוסי